

W ciągu ostatnich dziesięcioleci w wielu krajach miał miejsce wzrost zainteresowania socjologów i ekonomistów problematyką niepewności na rynku pracy, co ma związek ze wzrostem popularności tzw. niestandardowych czy elastycznych form zatrudnienia. Do tych ostatnich zalicza się m.in.: umowy o pracę na czas określony, umowy cywilno-prawne (zlecenia lub o dzieło), bądź wynajem pracowników od tymczasowych agencji zatrudnienia. Zdaniem wielu badaczy, powyższa zmiana przyczyniła się do znaczącego obniżenia jakości miejsc pracy poprzez spadek poczucia bezpieczeństwa i ograniczenie przywilejów pracowniczych. Często interpretowano ją również jako oznakę zmierzchu modelu stabilnego zatrudnienia na pełnym etacie, zapewniającego bezpieczeństwo ekonomiczne pracownikom i ich rodzinom. Podobne obawy znalazły swój wyraz w rozważaniach Guya Standinga dotyczących przemian struktury klasowej i wyłaniającego się w niej "prekariatu", do którego Standing zalicza osoby zatrudnione na tymczasowych kontraktach, o niskich dochodach i bez dostępu do systemu świadczeń socjalnych, dotknięte niepewnością ekonomiczną i poczuciem tymczasowości. Mimo dość powszechnych wskazań na wagę problemu niepewności na rynku pracy i jego potencjalnie dalekosiężne skutki dla społeczeństwa, badacze wciąż jednak napotykają trudności związane z jasnym zdefiniowaniem zjawiska prekaryjnego zatrudnienia i jego systematyczną, ilościową analizą.

Celem niniejszego projektu jest testowanie hipotez dotyczących skali i przejawów zjawiska prekaryjnego zatrudnienia, jego uwarunkowań i konsekwencji w perspektywie międzynarodowej. Aby przewyżczyć ograniczenia dotychczasowych badań niestandardowych form zatrudnienia i niepewności na rynku pracy, w ramach niniejszego projektu proponujemy konceptualizację prekaryjnego zatrudnienia jako sekwencji karier, na które składają się okresy powtarzającego się zatrudnienia na czas określony przeplatane okresami bezrobocia, w połączeniu z niskimi i / lub niestabilnymi dochodami. Uchwycenie tego zjawiska możliwe jest poprzez analizę sekwencji karier zawodowych, na podstawie danych pochodzących z badań panelowych, badających tych samych respondentów na przestrzeni wielu lat. Aby umożliwić takie analizy, w ramach projektu stworzymy nowy zbiór danych panelowych o nazwie Cross National Biographies – Young (CNB-Young), który będzie zawierał dane biograficzne dla osób w wieku do 35 lat z czterech krajów: Polski, Niemiec, Wielkiej Brytanii i USA. Będą to dane pochodzące z następujących badań: Polskiego Badania Panelowego (POLPAN), Niemieckiego Panelu Społeczno-Ekonomicznego (SOEP), Badania Panelowego Gospodarstw Domowych z Wielkiej Brytanii *Understanding Society* (UKHLS), oraz Badania Młodych Dorosłych w ramach NLSY79 z USA. Aby zapewnić porównywalność danych pochodzących z różnych badań i gromadzonych w różnych krajach, konieczna jest ich harmonizacja. Polega ona na tworzeniu zmiennych kontrolnych odzwierciedlających zniekształcenia wyjściowych danych i rejestrujących zmiany dokonywane na zmiennych źródłowych. Jakość harmonizacji oceniona zostanie przy użyciu testów statystycznych badających porównywalność zmiennych wyjściowych i docelowych.

CNB-Young stanowić będzie pierwszy międzynarodowy zbiór danych ilościowych obejmujący pełne historie zatrudnienia respondentów począwszy od ich pierwszej pracy, a także historie edukacyjne, zmiany w składzie gospodarstw domowych, sytuacji materialnej i stanu zdrowia oraz samopoczucia psychicznego. Dodatkowo, w ramach projektu zgromadzone zostaną dane charakteryzujące istotne z punktu widzenia tematu badania regulacje prawne i rozwiązania instytucjonalne funkcjonujące w czterech badanych krajach. Informacje te zostaną zakodowane jako nowe zmienne w osobnym zbiorze danych ilościowych opisujących różnice między poszczególnymi krajami oraz zmiany w dziedzinie przepisów rynku pracy, zbiorowych stosunków pracy, zabezpieczeń społecznych i systemów edukacyjnych.

W ramach projektu przeprowadzone zostaną analizy statystyczne uzyskanych w ten sposób danych. Przyniosą one nową, istotną dla rozwoju nauki i polityk publicznych wiedzę na temat sposobu, w jaki wzajemne oddziaływanie charakterystyk jednostek i kontekstu instytucjonalnego określa szanse stabilizacji zawodowej lub łagodzi negatywne skutki niestabilności na wczesnym etapie życia. Pozwolą również ocenić, w jaki sposób zmiany na poziomie mikro w trajektoriach karier zawodowych jednostek znajdują odzwierciedlenie na poziomie makro, w przemianach struktury społecznej.

Efektom projektu będą publikacje naukowe w wiodących światowych pismach oraz wystąpienia na konferencjach, w których zaprezentowane zostaną wyniki odnoszące się do prekaryzacji zatrudnienia młodych dorosłych w analizowanych krajach. Zbiór danych CNB-Young, który powstanie w ramach projektu, po raz pierwszy umożliwi porównawcze ujęcie tych zagadnień z perspektywy wieloletnich trajektorii biograficznych. Zbiór ten zostanie udostępniony zainteresowanym badaczom. Ze względu na swój nowatorski charakter, badania w ramach projektu stanowić będą również wkład w dziedzinę metodologii – pozwolą na opracowanie metod harmonizacji odpowiednich do danych biograficznych.